

Sonja Seppä

OHJAUS TAMPEREEN YLIOPISTOSSA

Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoiden
kokemuksia

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Helmikuu 2024

TIIVISTELMÄ

Sonja Seppä: Ohjaus Tampereen yliopistossa – Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoiden kokemuksia
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Elinikäinen oppiminen ja kasvatusta
Helmikuu 2024

Tässä laadullisessa tutkimuksessa selvitetään millaisia kokemuksia elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on ohjauksesta Tampereen yliopistossa. Tampereen yliopistossa ohjaus on jaettu kolmeen tasoon, jotka ovat tiedekuntien ohjauspalvelut, yhteiset ohjauspalvelut sekä muut Tampereen yliopiston ja eri sidosryhmien tarjoama tuki. Tutkittava aihe on tärkeä, sillä viimeisten vuosien aikana on huomattu korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin olleen laskussa. Ohjauksella pyritään auttamaan opiskeluissa ja vahvistamaan opiskelijoiden hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. On tarpeellista, että opiskelijoille tarjotaan ohjausta, joka on laadukasta, toimivaa ja ajankohtaista. Tutkimalla ohjauspalveluita ja kuuntelemalla opiskelijoiden ääntä, voidaan tuottaa ohjauspalveluita, jotka palvelevat opiskelijoita parhaalla mahdollisella tavalla.

Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoita syksyllä 2023. Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijat valikoituivat haastateltavaksi, sillä tutkinto antaa laajan pätevyyden erilaisiin työkuviin sen generalistisuuden vuoksi. Generalistinen ala on osa nykyistä ja tulevaisuuden työelämää, joka tuottaa omat haasteensa opiskelijoiden ja työelämän kannalta. Haastattelu toteutettiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Tutkimusaineisto analysoitiin teemoittelulla, jonka seurauksena aineistosta nousi kolme teemaa: henkilökohtainen kokemus ohjaustilanteesta, kokemus ohjaustarpeisiin vastaamisesta sekä kehitysajat.

Tutkimuksessa selvisi, että elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on pääosin positiivisia kokemuksia Tampereen yliopiston ohjauspalveluista. Haastateltavilla oli kokemusta opettajatuutorista, opintoneuvojasta, opinto-ohjaajasta, HOPS-ohjaajasta ja yksilöllisten palveluiden asiantuntijasta. Haastateltavat kokivat, että ohjausta saa nopeasti, vaivattomasti ja ohjaustarpeisiin vastataan. Vastauksissa korostui itseohjautuvuus, mikä on tyypillistä korkeakouluopinnoissa. Haastattelujen perusteella ilmeni, että itseohjautuvuus koettiin osittain vaivalloisena. Opiskelijat kaipasivat jatkuvaa tukea opintojensa aikana ja toivoivat, että ohjauksen pariin pääsisi matalammalla kynnyksellä. Opiskelijat toivoivat mahdollisuutta olla yhteydessä ohjaajaan tarpeen vaatiessa matalammalla kynnyksellä. Lisäksi opiskelijat toivoivat myös selkeyttä siihen, miltä eri tahoilta ohjausta saa.

Avainsanat: ohjauspalvelut, ohjauskokemus, ohjaus, elinikäinen oppiminen- ja kasvatusta, yliopisto-opiskelu, laadullinen tutkimus, Tampereen yliopisto

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	4
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1	Ohjaus yliopistossa	6
2.2	Elinikäinen oppiminen ja kasvatus	7
2.3	Generalisti työelämässä.....	7
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
3.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	12
3.2	Tutkimusmenetelmä ja tutkimusaineisto	12
3.3	Aineiston analyysi	14
4	TULOKSET	15
4.1	Henkilökohtainen kokemus ohjaustilanteesta.....	15
4.2	Kokemus ohjaustarpeisiin vastaamisesta	16
4.3	Kehitysideat.....	17
5	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	19
5.1	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	21
5.2	Jatkotutkimusaiheet	22
	LÄHTEET	23

1 JOHDANTO

Ohjaamisella tarkoitetaan yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena on tukea, vahvistaa ja edistää ohjattavan oppimis-, kasvu-, työ- tai ongelmanratkaisuprosesseja (Vehviläinen 2014). Yliopistossa tapahtuvalla ohjauksella pyritään vaikuttamaan siihen, että opiskelijoiden opinnot etenevät ja sujuvat mahdollisimman hyvin. Yliopisto-opiskelijat voivat tarvita ohjausta esimerkiksi opintojen suunnittelussa, kurssivalinnoissa, opinnäytetyön ohjauksessa tai uraan liittyvissä asioissa. Koska ohjaustarpeita on erilaisia, on niihin vastattu Tampereen yliopistossa monipuolisesti erilaisin ohjauskeinoin. Tampereen ohjauspalveluiden päämääränä on edistää opiskelijoiden hyvinvointia, vahvistaa asiantuntijuutta ja auttaa opiskeluissa etenemisessä (Tampereen yliopisto, 2023a). Tampereen yliopistossa ohjaus on jaettu kolmeen tasoon, jotka ovat tiedekuntien ohjauspalvelut, yhteiset ohjauspalvelut sekä muut Tampereen yliopiston ja eri sidosryhmien tarjoama tuki (Tampereen yliopisto, 2023a).

Tässä laadullisessa tutkimuksessa on tarkoitus selvittää, millaisia kokemuksia ja ajatuksia elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on ohjauksesta Tampereen yliopistossa. Tutkimuskysymyksenä on: millaisia kokemuksia elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on ohjauksesta Tampereen yliopistossa? Tutkimusaineistona on kolmen elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijan puolistrukturinen haastattelu, jotka ovat hyödyntäneet Tampereen yliopiston ohjauspalveluita. Aineisto analysoitiin teemoittelun avulla. Haastateltavat olivat hyödyntäneet Tampereen yliopiston ohjauspalveluista opinto-ohjaajaa, opintoneuvojaa, opettajatuutoria, yksilöllisistä opiskelujärjestelyistä vastaavaa asiantuntijaa sekä koulutusasiantuntijaa.

Tutkittava aihe on tärkeä, sillä ohjauksella pyritään auttamaan opiskeluissa ja vahvistamaan opiskelijoiden hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. On tarpeellista, että opiskelijoille tarjotaan ohjausta, joka on laadukasta, toimivaa ja

ajankohtaista. Jotta tällaista voidaan tarjota, on olennaista tehdä tutkimusta siitä, miten opiskelijat kokevat ohjauspalvelut omassa yliopistossaan. Tutkimuksen tulosten seurauksena voidaan tarvittaessa puuttua ongelmakohtiin ja tehdä muutoksia ohjaustarpeisiin. Ohjausta tarjotaan opiskelijoille, joten on tärkeää, että opiskelijoiden ääntä kuunnellaan.

Korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointi on laskenut viime vuosien aikana, siihen vaikuttavat useat eri tekijät. Esimerkiksi koronapandemia laski korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia rajusti. Helsingin yliopisto tutki yliopisto-opiskelijoiden intoa ja uupumusta vuonna 2020 ja tuloksissa selvisi, että yli 60 % vastaajista koki uupumisen tunnetta opiskeluissa (Salmela-Aro & Peltonen, 2020). MIELI Suomen mielenterveys ry:n toiminnanjohtajan Aalto-Matturin (2023) mukaan opiskelijoiden hyvinvoinnin laskemiseen vaikuttavat lisäksi ympäristökriisi, sosiaalinen media, sota, yhteiskunnan muuttuminen ja sen myötä vaativuuden ja itseohjautuvuuden lisääntyminen (Mattila, 2023).

Tutkimuksen rakenteessa on ensimmäisenä teoreettinen viitekehys, jossa käsitellään ohjausta, elinikäistä oppimista ja kasvatusta tutkintona ja generalistisuutta työelämässä, opintojen ohjausta Tampereen yliopistossa sekä aiempaa tutkimusta koskien ohjauspalveluita yliopistossa. Tämän jälkeen on tutkimuksen toteutus, jossa käydään läpi tutkimustehtävä, tutkimusmenetelmä ja tutkimusaineisto sekä aineiston analyysi. Lopuksi tutkielmassa on vielä tulokset ja pohdinta.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Ohjaus yliopistossa

Tässä tutkimuksessa perehdytään ohjauspalveluihin, joita Tampereen yliopisto tarjoaa yliopisto-opiskelijoille. Ohjaus on käsitteenä monimerkityksinen (Mikkonen ym., 2003). Vehviläisen (2014) mukaan ohjaamisella tarkoitetaan yhteistoimintaa, jonka tehtävänä on tukea, vahvistaa ja edistää ohjattavan oppimis-, kasvu-, työ- tai ongelmanratkaisuprosesseja. Mikkosen ym. (2003) mukaan ohjauksen tavoite on tehdä itsensä pikkuhiljaa tarpeettomaksi, niin, että ohjattava oppii ohjaamaan itseään, jotta hän voi tehdä itse valintoja, päätöksiä ja arvioida toimintaansa. Yliopistossa painotetaan itseohjautuvuutta, jota pidetään tietynlaisena hyveenä.

Yliopistossa opiskelee paljon opiskelijoita, joilla on erilaisia ohjaustarpeita opintojensa aikana. Mikkosen ym. (2003) mukaan yliopiston ohjauspalveluista löytyy tyypillisesti opintopsykologi, opinto-ohjaaja, opintoneuvoja, opettajatuutori sekä koulutusneuvoja. Ohjauksen tavoite ei ole aina ratkaista ongelmia. Joskus opiskelija voi tarvita ohjausta esimerkiksi, jos hän haluaa pohtia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia opintojen kanssa.

Vehviläisen (2014) mukaan ohjausta voidaan tarvita lyhytkestoisesti tai pitkäkestoisesti. Pitkäkestoiset prosessit ovat usein kasvu- ja oppimisprosesseja kuten opinnäytetyön ohjaus, opiskelun tai opintojen ohjaus tai työharjoittelun ohjaus. Ohjausta saatetaan tarvita myös erilaisissa ongelmanratkaisutilanteissa, jotka kuuluvat useimmiten opintoihin liittyviin ohjaustilanteisiin.

Yliopisto-opiskelu vaatii opiskelijalta tietynlaisia ominaisuuksia, jotta opintoja jaksaa suorittaa. Kangasniemi ja Murtonen (2017) tutkivat yliopisto-opiskelijoiden näkemyksiä vastuullisen opiskelijan taidoista. Tuloksissa selvisi, että vastuullisella yliopisto-opiskelijalla oppimiseen liittyvät taidot kohdistuivat metakognitiivisiin, motivationaalisiin sekä tiedollisiin taitoihin. Vastuullisena opiskelijana pidettiin opiskelijaa, jolla on geneeriset opiskelutaidot, oman

opiskelun taidot, opinnoissa toimimisen taidot, eettisyys vuorovaikutustilanteissa, tieteellinen rehellisyys sekä yhteinen vastuu yliopistosta.

2.2 Elinikäinen oppiminen ja kasvatus

Elinikäistä oppimista ja kasvatusta voi opiskella Tampereen yliopistossa kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa. Elinikäinen oppiminen ja kasvatus antaa laajan pätevyyden erilaisiin kasvatukseen ja koulutuksen tehtäviin. Tutkinnosta valmistuu kasvatustieteen kandidaatiksi sekä maisteriksi. Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen tutkinto koostuu kasvatustieteen perus- ja aineopinnoista sekä vapaasti valittavista opinnoista. Sivuaineilla voi vaikuttaa tulevaan työelämään ja työllistymiseen. Kasvatustieteilijöiden keskuudessa suosituimpia sivuaineita ovat esimerkiksi hallintotiede, kauppatiede ja psykologia (Mentor ry, nd.).

Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa aikuiskoulutuksen opettajan pedagogiset opinnot niihin erikseen hakemalla. Tämän jälkeen voi työskennellä opettajana esimerkiksi kansanopistossa. Kasvatustieteilijät voivat työskennellä julkisella sektorilla, yrityksissä ja järjestöissä ja työtehtäviä voi olla esimerkiksi koulutussuunnittelu, kehittämishankkeet ja tutkijan työ (Tampereen yliopisto, 2023b).

2.3 Generalisti työelämässä

Elinikäinen oppiminen ja kasvatus on generalistitutkinto, mikä tarkoittaa, että se antaa laajan pätevyyden erilaisiin työtehtäviin ja yleisiä valmiuksia työelämään. Rouhelon (2009) mukaan generalistia voi kutsua myös yleistutkinnon suorittaneeksi tai yleisosajaksi. Haapakorven (2000) sekä Sainion (2008, viitattu Rouhelo 2009) mukaan generalistiopintojen suorittaneena työmahdollisuudet ovat laajat ja sen seurauksena voi työskennellä tehtävissä, joissa vaatimuksena on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto.

Suomalainen yhteiskunta on muuttunut paljon viime vuosikymmenten aikana, jonka seurauksena myös työelämän rakenne on muuttunut. Lairion ym. (2007) mukaan työelämän ja työn sisältöjen muuttumiseen ovat vaikuttaneet esimerkiksi globalisaatio, teknologisoituminen ja kiristynyt kilpailu. Näiden

muutosten myötä työnkuvat ovat muuttuneet, ja ihmisiltä odotetaan erilaisia ammatillisia taitoja ja kykyä oppia uusia asioita jatkuvasti. Tämän lisäksi eri ammattien ja työtehtävien rajat ovat hämärtyneet ja ammatteja kuvaavat nimikkeet ovat epäselvempiä määritellä. Tämänpäiväisessä työelämässä on uudenlaisia työuria ja työtehtäviä, joten ne vaativat enemmän asiantuntemusta ja erityisiä taitoja. Työelämän muutoksen vuoksi opiskelijat tarvitsevat ohjausta oman ammatti-identiteetin kehittämiseen ja urasuunnittelun tukemiseen.

Raatikaisen ja Tunkkarin (1991, viitattu Tapanila 2020) mukaan markkinoiden globalisaation myötä on yliopiston rooli yhteiskunnassamme muuttunut. Yliopistolle on asetettu vaatimuksena vahvistaa kilpailukykyä ja taloushyötyä. Asia koetaan kuitenkin ristiriitaisena yliopiston sivistystehtävän kanssa, erityisesti kasvatustieteiden opiskelijoiden näkökulmasta. Tapanilan (2020) tutkimuksessa käsitellään kasvatustieteiden, lääketieteiden, bio-, ja kielitieteiden tutkijoiden ja opettajien eli tutkija-opettajien suhtautumista yliopistotyön muutokseen, työssä identifioitumiseen ja työnsä merkityksellisyyden rakentamiseen. Tutkimuksen aineisto pohjautui kahdessa yliopistossa työskentelevien tutkija-opettajien kirjoittamiin kuvauksiin heidän suhtautumisestaan työnkuvaansa. Vastauksia saatiin 117, joista 34 prosenttia kasvatustieteiden edustajilta. Yhteiskunnan muutoksen myötä yliopistoon on haluttu tuoda yritysmaailmalle tyypillisiä tehokkuus-, hyöty- ja tuottavuusodotuksia. Tapanilan (2020) tutkimuksen tulosten mukaan kasvatustieteiden tutkija-opettajat korostivat, että he pyrkivät ohjaamaan opiskelijoita suuntaan, jossa heistä tulisi asiantuntijoita, jotka kehittävät sivistystä, osaamista ja asiantuntijuutta muuttuvasta maailmasta huolimatta.

Tuonosen ym. (2019) tutkimuksessa tutkittiin viisi vuotta sitten valmistuneiden farmaseuttien ja lastentarhanopettajien kokemuksia yleisten taitojen kehittymisestä heidän opintojensa aikana ja niiden suhdetta tutkintotytyväisyyteen. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, miten arviot yliopiston kehittämistä valmiuksista ovat yhteydessä työssä tärkeänä koettuihin vaatimuksiin. Tuloksissa selvisi, että tutkintotytyväisyydellä oli positiivinen yhteys kaikkiin työelämävalmiuksiin sekä työelämävalmiudet arvioitiin tärkeimmiksi sen hetkessä työssä verrattuna niiden kehittymiseen yliopistossa. Tutkimuksessa todettiin, että yliopisto-opiskelu vahvistaa analyyttistä ja systemaattista ajattelua sekä kykyä oppia ja omaksua uutta. Van Dierendonckin sekä Van der Gaastin (2013, viitattu Tuononen ym. 2019) aikaisemman

tutkimuksen valossa oppimista ja jatkuvaa itsensä kehittämistä tärkeänä pitävät opiskelijat olivat tyytyväisiä työuraansa. Näitä piirteitä voidaan pitää elinikäisen oppimisen tunnusmerkkeinä. Tuonoson ym. (2019) tutkimuksen ja aiemman tutkimuksen mukaan yleiset työelämävalmiudet ja elinikäisen oppimisen taidot ovat tärkeä piirre työuran kannalta, ja tämän heijastuu työuran tyytyväisyyteen ja siihen, että kokee olevansa koulutusta vastaavassa työnkuvassa.

Elinikäisen kasvatuksen ja oppimisen tutkinto antaa kattavat valmiudet muuttuvaan työelämään. Kasvatustieteilijät voivat päätyä erilaisiin työtehtäviin laajan asiantuntemuksen vuoksi. Specian (n.d.) mukaan työelämässä kasvatustieteilijöillä on hyvät vuorovaikutustaidot sekä tiedonhankintataidot, heillä on taito suunnitella ja toteuttaa opetus-, projektinhallinta-, ja koulutustilanteita. Kasvatustieteilijöiden osaaminen erottuu myös hyvinä tiimityöskentelytaitoina sekä taitona ratkaista yllättäviä ongelmia. Kasvatustieteilijöiden yleisiä ammatteja ovat esimerkiksi asiantuntija, koulutussuunnittelija, opinto-ohjaaja, suunnittelija, tutkija tai koulutuspäällikkö. Yleisimmät työnantajat ovat esimerkiksi korkeakoulut, ELY-keskukset, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusvoimat ja tilastokeskus.

2.4. Opintojen ohjaus Tampereen yliopistossa

Tampereen yliopistosta löytyy ohjausta useampaan eri tarkoitukseen. Tampereen yliopiston (2023a) nettisivujen mukaan ohjauspalveluiden päämääränä on edistää opiskelijoiden hyvinvointia, vahvistaa asiantuntijuutta ja auttaa opiskeluissa etenemisessä. Ohjaus on jaettu kolmeen tasoon: tiedekuntien ohjauspalvelut, yhteiset ohjauspalvelut sekä muut Tampereen yliopiston ja eri sidosryhmien tarjoama tuki.

Tampereen yliopiston (2023a) mukaan tiedekunnan ohjauspalveluihin kuuluvat erilaiset tukimateriaalit, opiskelijatuutorit, opintoneuvojat, koulutusasiantuntijat, opettajatuutorit, opettajat ja kv-asiantuntijat. Tiedekunnan ohjauspalvelut on suunnattu oman tutkinto-ohjelman suunnitteluun, opiskeluun ja hyvinvointiin. Ohjaus on yksilö- tai ryhmämuotoista.

Yhteiset ohjauspalvelut auttavat opiskelijoita urasuunnittelussa sekä tarjoavat tukea ja apua erilaisissa tilanteissa. Yhteiset ohjauspalvelut ovat

suunnattu kaikille Tampereen yliopistossa opiskeleville, tutkinto-ohjelmasta riippumatta. Yhteisiin ohjauspalveluihin sisältyy itseopiskelu- ja tukimateriaalit, matalan kynnyksen ohjaus ja tuki, erilaiset ryhmät ja yksilöohjaus. Tampereen yliopiston (2023a) mukaan kolmantena ohjaustahona toimii muu Tampereen yliopiston ja eri sidosryhmien tarjoama tuki, joita on esimerkiksi opintotoimisto, oppilaitospastori, YTHS ja kielikeskus.

2.5. Aiempi tutkimus koskien yliopiston ohjauspalveluita

Aiempiä tutkimuksia koskien yliopisto ohjausta on tehty jonkin verran. Eniten aiempaa tutkimusta on tehty opinnäytetöinä koskien ohjausta yliopistossa. Yliopisto-ohjausta on tutkittu laadullisesti sekä määrällisesti. Tämänkaltaista tutkimusta ei ole vielä tehty, jossa tutkitaan Tampereen yliopiston ohjauspalveluita elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoiden näkökulmasta. Aikaisempi tutkimus osoittaa, että yliopisto-opiskelijoilla on tarvetta ohjauspalveluille eri vaiheessa opiskeluita. Kuitenkin haastetta tuo se, että opiskelijat eivät tiedä, mihin ja keneen heidän tulisi olla yhteydessä. Ohjauspalveluiden tärkeys korostuu etenkin sellaisilla aloilla, jotka antavat laajan pätevyyden erilaisiin työnkuviin.

Tampereen yliopiston ohjaukseen liittyen on tehty muutamia tutkimuksia. Suonpään ja Yli-Tolpan (2022) tuoreessa kandidaatintutkielmassa selvitettiin varhaiskasvatuksenopettajien kokemuksia Tampereen yliopiston ohjauspalveluista. Tutkimus oli kvalitatiivinen ja siihen vastasi yhteensä 70 toisen ja kolmannen vuoden opiskelijaa. Tutkimuksessa selvisi, että osa opiskelijoista koki ohjauksen erittäin toimivaksi ja osa ei. Myös Vaalimaan (2021) pro-gradu tutkielmassa tarkasteltiin Tampereen yliopiston ensimmäisen vuoden luokanopettajaopiskelijoiden sekä elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoihin opintoihin kiinnittymisen kokemuksia, suhtautumista opinto-ohjaukseen ja sitä miten opinto-ohjaus on järjestetty. Tämän tutkimuksen kannalta Vaalimaan (2021) tuloksista mielenkiintoinen huomio oli se, että opiskelijoilla on tarve henkilökohtaiseen ohjaukseen. Haastetta tuo kuitenkin se, että ohjauspalveluita on paljon, jolloin on vaikea tietää, mihin olisi yhteydessä ohjausta kaivattaessa.

Erkkilä & Hämäläinen (2022) toteuttivat tutkimuksen, joka sisälsi sekä laadullista että määrällistä tutkimusta, koskien tuen ja ohjauksen tarvetta sekä hyödyllisen ja toimivan ohjauksen tukea yliopistossa. Tutkimukseen vastasi 1370 opiskelijaa. Tutkimuksessa selvisi, että opintojen aloittamisajankohdalla, iällä ja opiskelumuodolla oli merkitsevä yhteys opiskelijoiden ohjauksen tarpeeseen. Tutkimuksesta saatu tulos osoitti, että korkeakouluopiskelijoilla on monenlaisia tarpeita opiskeluidensa aikana, jotka liittyivät hyvinvointiin, opiskeluun ja ohjaukseen.

Ohjaukseen liittyy myös vahvasti uraohjaus. Kasvatustieteen opinnot antavat laajan pätevyyden erilaisiin työnkuviin, jonka seurauksena se voi aiheuttaa opiskelijoille huolta siitä, miltä työelämä tulee tulevaisuudessa näyttämään. Sorajoki (2023) tutki pro gradu tutkielmassaan Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen opiskelijoiden näkemyksiä uraohjauksesta ja siitä, mitä kehittämissuhteita uraohjauspalveluihin pitäisi saada. Tutkimuksessa selvisi, että opiskelijat korostivat uraohjauksen ajoituksen tärkeyttä erityisesti opiskeluiden alussa. Opiskelijat kokivat, että ohjausta ei ollut riittävästi. Haastateltavat kokivat, että opintojen alussa olisi tarpeellista saada tietoa siitä, mihin työtehtäviin kasvatustieteilijät päätyvät ja mitä valttikortteja kasvatustieteilijöillä on työelämässä.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia kokemuksia ja ajatuksia elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on Tampereen yliopiston ohjauspalveluista. Tutkimuskysymyksenä on:

Millaisia kokemuksia elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on ohjauksesta Tampereen yliopistossa?

3.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimusaineisto

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus on empiiristä tutkimusta, jossa tarkoituksena on tarkastella havaintoaineistoa ja argumentoida. Kvalitatiivinen tutkimus ei pyri tilastollisiin yleistyksiin, vaan tarkoituksena on ymmärtää ilmiötä tai tapahtumaa.

Tässä tutkimuksessa tutkimusaineistona on puolistrukturoitu haastattelu eli teemahaastattelu, joka suoritettiin syksyllä 2023. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan puolistrukturoisessa haastattelussa haastateltavilta kysytään samat tai lähes samat kysymykset samassa järjestyksessä. Puolistrukturoitu haastattelu sopii tilanteisiin, joissa on haluttu tietoa tietyistä asioista ja haastateltaville ei ole annettu suuria vapauksia haastattelutilanteessa.

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan teemahaastattelun etuna on, että haastattelutilanteessa voidaan kysyä tarvittaessa tarkentavia lisäkysymyksiä. Heidän mukaan haastattelu on joustava tutkimusmenetelmä ja se antaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen tutkijan ja haastateltavien välillä verrattuna esimerkiksi kyselylomakkeella toteutettuun tutkimukseen. Haastattelumenetelmän tarkoituksena on saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta aiheesta ja useinkin haastateltavilla ihmisillä on kokemusta tutkittavasta

aiheesta. Tässä tutkimuksessa haastateltaville ei annettu kysymyksiä etukäteen, vaan kysymykset esitettiin vasta haastattelutilanteessa.

Tutkimukseen haastateltiin kolmea elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijaa, jotka olivat hyödyntäneet Tampereen yliopiston ohjauspalveluita viimeisen neljän vuoden aikana. Haastateltavat olivat ensimmäisen, kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijoita. Tutkimukseen valittiin elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijat, sillä tutkinto antaa pätevyyden monenlaiseen työkuvaan. Opinnot saattavat aiheuttaa haastetta opiskelijoille kattavan opintotarjonnan vuoksi ja se antaa tähän tutkimukseen antoisan näkökulman ja vastaa tutkimuskysymykseen.

Tutkimukseen etsittiin haastateltavia laittamalla viestiä elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen ainejärjestön Mentor ry Telegram ryhmään sekä Mentor ry viikkokirjeeseen. Viestissä kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta ja siitä, millaisia haastateltavia tutkimukseen etsittiin. Haastateltavia saatiin yhteensä kolme, joka on sopiva määrä pieneen laadulliseen tutkimukseen. Yksi haastateltava otti itse yhteyttä Telegramin kautta, toinen ja kolmas haastateltava löytyi verkostojen kautta.

Haastattelun alussa haastateltaville näytettiin opinnäytetyön tietosuojalomake, jossa kerrottiin esimerkiksi tutkimuksen tarkoitus, henkilötietojen käsittelytarkoitus ja käsittelyperuste, henkilötietojen säilytysaika sekä rekisterin suojauksen periaatteet. Haastattelun alussa painotettiin myös sitä, että haastateltavat pysyvät anonyyminä eikä heidän henkilöllisyytensä paljastu ja opinnäytetyön valmistuttua aineisto tuhotaan. Lisäksi haastateltaville kerrottiin, että he voivat olla yhteydessä, jos heillä tulee kysyttävää tai kommentoitavaa tutkimukseen liittyen myöhemmin.

Haastattelut kestivät keskimäärin 5–10 minuuttia. Ensimmäinen haastattelu suoritettiin kasvotusten, jossa haastattelu äänitettiin puhelimella. Toinen ja kolmas haastattelu suoritettiin Zoomissa, jossa haastattelut nauhoitettiin Zoomin “record” toiminnolla sekä äänitettiin puhelimella. Haastattelut, jotka äänitettiin puhelimen “sanelin” toiminnolla suojattiin puhelimen pääsykoodilla. Zoomissa videotallennus tallentui koneelle, joka oli suojattu salasanalla.

Haastatteluiden jälkeen puhe litteroitiin. Kallion (n.d.) mukaan litterointi tarkoittaa puheen purkamista tekstiksi, jotta aineistoa voidaan havainnoida ja analysoida. Litterointi kuuluu useimmiten laadullisiin tutkimusmenetelmiin.

Tutkimuksessa litterointi suoritettiin Word-dokumentissa, jossa apuna käytettiin "sanele" -toimintoa. Litterointivaiheessa sanoja korjailtiin oikeaan muotoon, jos sanelutoiminto oli tuottanut tekstiä väärin. Litterointi tehtiin sanatarkasti, mutta esimerkiksi äänenpainoja taikka kaikkia täytesanoja ei kirjattu ylös. Litteroituun tekstiin lisättiin muutamiin kohtiin suluilla täytesanoja, jotta lukija ymmärtää kontekstin paremmin. Kallion (n.d.) mukaan on tärkeää, että asia tulee ymmärretyksi eikä yksityiskohdat puheessa ole keskeisiä vaan asiat, joita haastateltavat kertovat. Tutkimuksessa oltiin kiinnostuneista haastateltavien mielipiteistä ja haluttiin ymmärtää tutkittavaa ilmiötä paremmin, jolloin litterointiin riitti vain puheen sisältö. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä seitsemän sivua.

3.3 Aineiston analyysi

Eskola ja Suoranta (1998) tuovat esille, että kvalitatiivisen aineiston analyysin tehtävä on tehdä aineistosta ymmärrettävämpää ja tuottaa uutta tietoa tutkimusaiheesta. Pyrkimyksenä on tiivistää aineisto ilman, että menetetään sen sisältämää olennaista informaatiota. Tässä tutkimuksessa aineisto päädyttiin analysoimaan teemoittelun avulla, koska se koettiin toimivana menetelmänä tulosten analysoinnin kannalta.

Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan teemoittelun tarkoituksena on nostaa aineistosta esiin toistuvia teemoja, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen. Aineistosta nostetaan esiin keskeiset aiheet, jonka jälkeen ne esitetään kokoelmana. Tematisoinnille tyypillistä on, että tutkimukseen tuodaan aineistosta sitaattikokoelmia. Teemoittelu sopii hyvin tähän tutkimukseen, koska teemoittelun avulla ratkaistaan käytännöllisiä ongelmia.

Aineiston analyysin aloitettiin lukemalla litteroitua tekstiä useampaan kertaan. Luettua litteroitua tekstiä useampaan otteeseen, alkoi sieltä nousta erilaisia teemoja. Teemat värikoodattiin niin, että tietty väri edusti tiettyä teemaa. Lopulta aineistosta saatiin tiivistettyä yhteensä kolme teemaa: henkilökohtainen kokemus ohjaustilanteesta, kokemus ohjaustarpeisiin vastaamisesta sekä kehitysideat.

4 TULOKSET

Tutkimustehtävänä oli selvittää, millaisia ajatuksia ja kokemuksia elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on Tampereen yliopiston ohjauspalveluista. Aineistosta nousi kolme teemaa, jotka ovat: henkilökohtainen kokemus ohjaustilanteesta, kokemus ohjaustarpeisiin vastaamisesta sekä kehitysideat. Haastateltavat on nimetty H1, H2 ja H3. H1 oli käyttänyt opettajatuutoria sekä opintoneuvojaa, H2 erityisjärjestelyistä vastaavaa asiantuntijaa ja H3 koulutusneuvojaa, opinto-ohjaajaa ja erityisjärjestelyistä vastaavaa asiantuntijaa.

4.1 Henkilökohtainen kokemus ohjaustilanteesta

Ensimmäiseksi teemaksi nousi henkilökohtainen kokemus ohjaustilanteesta. Ohjaustilanteessa on olennaista, että ohjattu kokee saavansa apua tarvitsemaansa asiaan. Ohjaustilanteessa täytyy huomioida jokaisen opiskelija yksilöllinen tarve ja vastata siihen. Haastattelujen pohjalta voidaan todeta, että elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on suurimmaksi osaksi positiivisia kokemuksia Tampereen yliopiston ohjauspalveluista. Esimerkiksi H1 sitaatista voidaan todeta, että ohjaustilanne oli positiivinen ja toi rohkaisua opinnoissa etenemiseen.

H1: Tosi positiivinen kokemus (jäi), että opettajatuutorilta mä sain paljon sellaista niin kun selkeyttä opintojen rakenteeseen varsinkin fuksivuonna, kun mulla ei ollut oikeastaan mitään käsitystä vapaasti valittavista aineista. Niin siltä mä sain sellaista niinku vihreetä valoa, että mitä kannattaa niinku ottaa ja et ei haittaa, vaikka tekee vähän virheitä kokeilussa ja silleen siis semmoista niinku positiivista asennetta --

H1 vastaus on linjassa muidenkin tutkimuksien kanssa, sillä useat yliopisto-opiskelijat kaipaavat ohjausta sivuaine valintojensa kanssa (Mikkonen ym., 2003). H2 sitaatista huomataan, että ohjauskokemus oli positiivinen ja hän koki, että ohjaaja oli avulias ja ammattitaitoinen ja hän osasi huomioida tilanteessa useamman eri näkökulman.

H2: --- tosi niinku semmoinen, tosi positiivinen kokemus, että se oli tosi avulias se ihminen, joka niitä teki sitä erityisjärjestely ehdotusta mun kanssa ja sekä niinku kuunteli mun omia toiveita ja sitten oli vielä paljon kaikenlaisia omia ehdotuksia mitä voisi lisätä siihen mitä en ollu ite edes hoksannu ajatella, se oli mun mielestä tosi hyvä kokemus.

H2: Ne oli jotenkin mukavia ja avuliaita ne ihmiset siellä (ohjauspalveluissa), että siitä jäi jotenkin tosi lämmin olo, ja musta se on iha hyvä se käytäntö, että niitä niinku mietitään jokaisen kaa yksilöllisesti --

Aineistosta ilmeni yksi negatiivisempi kokemus ohjauspalveluista. Haastateltava oli opiskellut avoimessa yliopistossa ennen sisäänpääsyä yliopistoon. Hän oli ottanut yhteyttä yliopiston tarjoamaan ohjauspalveluun, jonka seurauksena kohtaamisesta jäi negatiivinen kokemus. Negatiivisen kokemuksen loi tilanne, jossa ohjauspalveluista sanottiin, että H3 ei tule pääsemään yliopistoon, koska hänellä ei ole riittävästi opintoja. H3 tunsu kuin hän tuhlaasi ohjaajan aikaa.

H3: Et silloin keväällä just niinku niistä avoimen yliopiston kautta, kun mä otin yhteyttä niin siitä jäi kyllä aika semmoinen huono fiilis, että että niinku ensinnäkin sen, että ne sanoo sieltä mulle, että et sä tule pääsemään, että sulla ei ole niinku riittävästi opintoja että et pääse ja muutenkin se oli vähän semmoinen niinku tota ilkeä, että tavallaan tuntuu että mä niinku vien sitä aikaa vaan.

4.2 Kokemus ohjaustarpeisiin vastaamisesta

Toisena teemana nousi haastateltavien kokemukset ohjaustarpeisiin vastaamisesta. Haastateltavat kokivat, että ohjausta saa nopeasti, vaivattomasti ja ohjaustarpeisiin vastataan. Vastauksissa korostui itseohjautuvuus, joka on tyypillistä korkeakouluopinnoissa. Itseohjautuvuus jakaa yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa mielipiteitä. Esimerkiksi H1 vastauksesta nousi esiin, että apua saa tehokkaasti ja että ohjauspalveluita tehdään koko ajan enemmän tietoisimmiksi opiskelijoille.

H1: Aina kun on tarvinnut apua niin sen avun on saanut silleen hyvin nopeasti ja vaivattomasti ja sitten mitä nyt mä oon kuullut ja ollut tietoinen niin niistä yritetään tehdä niin kun opiskelijoille helposti saavutettavia ja opiskelijat yritetään tehdä tietoisiksi niistä --

Vastauksista nousi esiin myös kokemuksia siitä, että ohjausta saa, kun sitä pyytää. Kuitenkin opintojen edetessä saatetaan kokea, että ohjausta on haastavampaa kysyä ja voi olla vaikeampaa hahmottaa mistä ohjausta saa. Verrattuna ensimmäisen vuoden yliopisto-opiskeluun, jolloin opiskelijoille

kerrotaan erilaisten infojen kautta enemmän ohjauspalveluista ja siitä, miten ja kehen kannattaa olla yhteydessä, kun ohjausta kaipaa.

H2: No kyllä mä koen, että siinä vaiheessa, kun on niinku ite lähtenyt tavallaan sitä ohjausta hakemaan ja niinku kysyny, niin sitten siinä vaiheessa on saanut, mutta just näin välillä on ollut vähän semmoinen kohta, että niinku jotenkin vähä tippunut kärryiltä tai niinku, jotenkin ja siinä vaiheessa voi olla vähän semmoinen olo, että mistä sitä ohjausta lähtisi hakemaan tai kenen puoleen kääntyä –

H3 koki, että ohjaustarpeisiin vastataan hyvin. H3 opiskelee ensimmäistä vuotta Tampereen yliopistossa ja ensimmäisenä vuotena opiskelijat tapaavat säännöllisesti HOPS-opettajaa. Tämän vuoksi ohjausta saa nopeasti ja matalammalla kynnyksellä. Sitaatissa nousee esille, että HOPS-opettajan kanssa käydään opintoihin liittyviä keskusteluja ja opiskelijalla on syntynyt kokemus siitä, että ohjausta saa jatkossakin helposti.

H3: -- Kun tarvii (ohjausta) niin kyllä niinku saa, saa sitä ohjausta, että nythän just tossa on se vielä sen opettajan kanssa tuossa HOPS mikä sen toi kurssi ikinä onkaan mikä pyörii niinku koko vuoden fukseille niin siinäkin on vielä se opettajan kanssa keskustelu näistä jutuista, että sit ne niin kun HOPS-opettajatkin auttaa, ja sitten kyllä varmasti saa niinku uudestaan.

H3 nosti esiin oman kokemuksensa kautta, että ohjaustarpeisiin vastataan hyvin ja opiskelijoita kannustetaan hakemaan ohjausta tarvittaessa. Myös tilat vaikuttavat palveluiden saatavuuteen ja siihen, miten helposti lähestyttäväksi ohjaus koetaan. Aineistosta nousi esiin, että yliopiston kampuksella ohjauspalvelut ovat avoimessa tilassa, johon on helppo "kävellä sisään" ja pyytää apua.

H3: Se opoki oli silleen, että että varaa vaan rohkeasti niinku aikaa tai laita sähköpostia tai tuu käymään, jos on niinku jotain jotain niinkään sellainen tunne -- Mun mielestä keskustan kampuksellakin se on ihan avoin se just se tila missä on ne kaikki niinku ohjausjutut ne opintoneuvonta ja muut, ja kaikki, että sinne varmaan voisi vain kävellä sisään ja mennä kysymään, että siellä on niinku henkilöitä.

4.3 Kehitysideat

Kolmantena teemana on kehitysideat. On tärkeää, että opiskelijoiden kokemuksia ja mielipiteitä huomioidaan ohjauksessa, sillä palvelut ovat heille suunniteltu. Vastausten pohjalta selvisi, että opiskelijat kaipaavat ohjauspalveluihin vielä enemmän selkeyttä siinä, että mistä kaikkialta ohjausta

on saatavilla. Lisäksi vastauksissa korostui se, että ohjausta tarvittaessa täytyy olla hyvin itseohjautuva. Enemmän apua ja ohjausta tarjottiin ensimmäisen vuoden aikana, mutta sen jälkeen, jos ohjausta tarvitsi, täytyi itse olla aktiivinen ja pyytää apua.

H1 koki, että olisi hyvä lisätä tietoisuutta ja läpinäkyvyyttä siitä, millaisia ohjauspalveluita Tampereen yliopistosta löytyy. Mikkosen ym. (2003) mukaan opiskelijan näkökulmasta voisi olla helppoa saada ohjausta yhdestä paikasta. Joidenkin asiantuntijoiden mielestä, olisi hyvä, jos ohjausta ei jaettaisi eri asiantuntijoille vaan opiskelija voisi saada kaikkiin tarpeisiinsa ohjausta yhdestä paikasta. Tällaisessa tavassa on omat haasteensa, sillä silloin ohjaajalla täytyisi olla laaja asiantuntijuus, jotta hän voisi auttaa opiskelijaa. Yliopiston näkökulmasta niin sanottu yhden luukun periaate on mahdoton, sillä resurssit ja henkilökunta ei riitä tällaiseen.

H1: Voisi tehdä niinku enemmän tietoiseksi, että mistä kaikesta olisi mahdollista saada apua. Että, kyllä vois olla asioita mistä mäkin voisin pyytää apua, mutta ei niinku oo tietoa siitä, että onks sellasiin asioihin tarjolla jotain tahoja, että ne kaikki on aika kuiteski pitkälti.. pitäis itse selvittää, että saattaisi olla joku taho, joka osaisi auttaa silleen, ettei tarvitse niin paljon pohtia.

H2 opiskeli neljättä vuotta yliopistossa. Ja hän toivoi, että opintojen aikana olisi koko ajan joku henkilö, johon voisi matalalla kynnyksellä olla yhteydessä ohjausta kaivattaessa. Tällaista tarjotaan erityisesti ensimmäisenä yliopistovuonna HOPS-opettajan kautta, mutta seuraavana vuonna vastuu ohjauksentarpeesta siirtyy opiskelijalle itselleen.

H2: Mun mielestä olis niinku kiva, että kun ensimmäisenä vuonna on se joku tuutoropettaja, että olis tavallaan ehkä pidemmällekin niinku yliopistossa joku semmoinen tietty ihminen, jonka puoleen kääntyä, että koska etenkin nää kaikki palvelut ja tämmöiset niin kun ihmiset tuntuu niin etäisiltä, että tavallaan niinku semmoista jotain yksilöllistä opintojenohjausta vähän niinku, niin sellaista on ehkä jossain vaiheessa kaivannut. Tietysti ymmärrän, että ei sellaista ehkä pysty järjestää, kun on niin paljon opiskelijoita.

H3 vastauksesta nousi huomio siitä, että yliopiston olisi hyvä tukea myös avoimen yliopiston opiskelijoita ja tarjota ohjausta ennen kuin opiskelija on virallisesti päässyt vielä kirjoille yliopistoon.

H3: En mä tiedä voiko sitä jotenkin sillai, että olisi niinku enemmän sitä ohjausta myös niille tuleville tutkinto-opiskelijoille.

5 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, millaisia kokemuksia elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla on ohjauksesta Tampereen yliopistossa. Tässä kappaleessa pohditaan tämän tutkimuksen tuloksia ja niiden linkittymistä aikaisempien samankaltaisten tutkimuksen tuloksiin. Lisäksi käsitellään johtopäätöksiä, tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta sekä mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

Henkilökohtainen kokemus ohjaustilanteesta koettiin pääosin positiivisena kokemuksena. Positiiviseen kokemukseen vaikutti ohjaajan ammatillinen osaaminen, hänen suhtautumisensa opiskelijaan ja opiskelijan ohjaustarpeeseen. Haastateltavat kokivat hyvän ohjaajan sellaisena, joka on rohkaiseva, kuunteleva, positiivinen, kannustava ja helposti lähestyttävä. Vehviläisen (2014) mukaan ohjaajan on tärkeää olla myös läsnä, hyväksyvä, ystävällinen sekä kiinnostunut ohjattavan tilanteesta. Haastateltavat kokivat, että ohjaajan rohkaisevilla sanoilla oli vaikutusta opinnoissa etenemiseen. Yksi negatiivinen kokemus koski tilannetta, jossa haastateltava oli hakenut ohjausapua ollessaan vielä opiskelijana avoimessa yliopistossa. Jatkossa olisi hyvä huomioida, että ohjaustahot ottaisivat ystävällisemmin huomioon myös opiskelijat, jotka eivät vielä opiskele virallisesti Tampereen yliopistossa. Toki voi olla, että kyseessä oli vain yksittäinen ikävä kokemus, joka ei ole toistunut muiden avoimen yliopisto-opiskelijoiden kohdalla.

Haastateltavat kokivat, että ohjaustarpeisiin vastataan nopeasti sekä vaivattomasti Tampereen yliopistossa. Se vaatii kuitenkin itseohjautuvuutta eli selvitystä siitä, miten ja mistä ohjausta saa. Itseohjautuvuus on piirre, joka jakaa mielipiteitä, mutta sitä arvostetaan etenkin yliopistokontekstissa ja työelämässä. Vastausten pohjalta voitaisiin pohtia, voisiko Tampereen yliopisto esimerkiksi kartoittaa opiskelijoiden ohjaustarpeita säännöllisesti laittamalla sähköpostitse kyselyitä liittyen ohjauksen tarpeeseen. Näin voitaisiin laskea opiskelijoiden kynnystä hakea tukea ja apua opintoihin ja jaksamiseen liittyen.

Aineistosta nousi esiin, että opintojen edetessä ohjausta on isompi kynnys hakea ja pyytää verrattuna opintojen alkuun. Siihen vaikuttavat esimerkiksi se, että on vaikea hahmottaa mistä kaikkialta ohjausta saa ja mihin täytyy missäkin asiassa olla yhteydessä, sillä ohjaustahoja on laajasti. Tämä tulos on samassa linjassa Vaalimaan (2021) tulosten kanssa, jossa todettiin, että elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoilla sekä luokanopettajaopiskelijoilla on tarve henkilökohtaiseen ohjaukseen, mutta hankaluutta tuo se, että ohjauspalveluita on paljon ja on pohdittava mihin olisi yhteydessä ohjausta kaivattaessa. Tässä tutkimuksessa haastattelujen pohjalta nousi esiin myös ohjauspaikkojen tilat, jotka vaikuttavat ohjauksen saavutettavuuteen. Ohjaustahojen tilojen kannattaa sijaita paikoissa, joihin opiskelijoiden on helppoa ja vaivatonta saapua. Tampereen yliopiston ohjauspalveluiden sijainnit koettiin helposti saavutettavaksi tässä tutkimuksessa.

Kehitysideoina nousi esiin, että opiskelijat kaipaavat selkeyttä ja enemmän tietoisuutta ohjauspalveluiden saatavuuteen. Lisäksi esitettiin toive, että ohjausta olisi saatavilla samalla tavalla kuin ensimmäisen opiskeluvuoden aikana HOPS-opettajan toimesta, jotta ohjausta voisi kysyä ja saada matalammalla kynnyksellä. Tulokset ovat samassa linjassa Erkkilän ja Hämäläisen (2022) kanssa siinä, että ohjauksen tarve on yhteydessä opintojen aloittamisajankohtaan ja että opiskelijoilla on monenlaisia tarpeita opiskeluidensa aikana, jotka liittyivät hyvinvointiin, opiskeluun ja ohjaukseen. Lisäksi kehitysideaksi nousi, että yliopisto tukisi vastaanottavaisemmin avoimen yliopiston opiskelijoita.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että ohjauksella on merkittävä ja tärkeä rooli yliopisto-opiskelijoille. Ohjauksella voidaan ratkaista ja selvittää monenlaisia tilanteita, jotka voivat aiheuttaa päänvaivaa opiskelijalle. Ohjaus tukee, auttaa, rohkaisee ja kannustaa opiskelijaa opintojen eri vaiheissa sekä auttaa pääsemään eteenpäin. Ohjaus on merkittävä tapa lisätä opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista ja se on erittäin tärkeää etenkin nykyisessä yhteiskunnassamme, jossa monet opiskelijat ovat uupuneita. On olennaista, että opiskelijoille tarjotaan laajasti erilaisia ohjauspalveluita ja tuodaan niitä helposti saataville.

5.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Kun tutkitaan ihmisiä, tärkeimmät eettiset periaatteet ovat haastateltavien yksityisyys, informointiin perustuva suostumus, seuraukset sekä luottamuksellisuus (Hirsjärvi & Hurme, 2022). Tässä tutkimuksessa on tärkeää huomioida ja suojata haastateltavien henkilöiden identiteettiä. Elinikäinen oppimista ja kasvatusta voi opiskella vain Tampereen yliopistossa ja se on suhteellisen pieni tutkinto-ohjelma. Sisäänotto on alle sata vuodessa. Tämä ongelma huomioidaan niin, että haastattelijat ovat tietoisia tutkimuksesta ja siitä, että heidän vastauksiaan analysoidaan anonymisti tässä tutkimuksessa. Haastateltaville esitettiin tietosuojailmoitus haastatteluiden alussa, sekä lisäksi se lähetettiin heille sähköpostilla haastattelun jälkeen. Kun tutkimus on saatu tehtyä, aineisto tuhotaan.

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi on oleellista erityisesti laadullisessa tutkimuksessa. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan luotettavuutta kannattaa pohtia tutkimuksen eri vaiheissa. On tärkeää, että tutkimus on läpinäkyvää ja lukijan on helppo seurata, miten tutkimus etenee. Tässä tutkimuksessa aineisto on niukka, ja vastaukset perustuvat haastateltavien mielipiteisiin, joten ei voida tehdä kattavia johtopäätöksiä tai yleistyksiä siitä, mitä kaikki opiskelijat ajattelevat ohjauksesta Tampereen yliopistossa.

Tutkimuksessa ei käsitelty kaikkia Tampereen yliopiston ohjauspalveluita, koska haastateltavilla oli kokemusta vain tietyistä ohjauspalveluista. Tutkimuksen kannalta on antoisaa, että haastateltavat opiskelivat eri vuosikursseilla, sillä ohjauspalveluita käytetään eri verran eri vuosina. Tutkimuksesta olisi tullut liian laaja kandidaatintutkielmaksi, jos olisi haluttu saada tietoa kaikista ohjauspalveluista, joita Tampereen yliopistosta löytyy. Tutkimustuloksiin voi vaikuttaa se, että haastateltavat eivät saaneet haastattelukysymyksiä etukäteen. Lisäksi tutkimuksen luotettavuudessa on hyvä huomioida tutkijan kokemattomuus haastattelun sekä tutkimuksen toteutuksesta (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

5.2 *Jatkotutkimusaiheet*

Tässä tutkimuksessa selvitettiin kolmen elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoiden kokemuksia liittyen ohjaukseen Tampereen yliopistossa. Jatkotutkimuksena voitaisiin tehdä tutkimuksia, joissa kartoitetaan opiskelijoiden kokemuksia ohjauspalveluista isommalta tutkimusjoukolta. Tutkimusjoukko voisi olla esimerkiksi tiedekuntakohtainen taikka koko yliopisto-opiskelijoita koskeva tutkimus. Ohjaukseen liittyvää tutkimusta voitaisiin toteuttaa myös määrällisenä tutkimuksena.

Opiskelijoiden ohjaustarve ei tule katoamaan tulevaisuudessa, joten on merkittävää, että opiskelijat saavat laadukasta ohjausta opiskeluidensa ajan. Tutkimusten tulokset antavat osviittaa siitä, millaisena opiskelijat kokevat ohjauksen yliopistolla. Tutkimustuloksia voidaan tarvittaessa hyödyntää ohjauksen kehittämiseen ja laadun parantamiseen sekä parempaan muutokseen. Ohjaus yliopistoympäristössä on tärkeä aihe ja merkittävä opiskelijoiden jaksamisen ja hyvinvoinnin kannalta, joten siihen on syytä syventyä myös tulevaisuudessa. Lisäksi tutkimuksessa nousi esille yliopisto-opiskelijan itseohjautuvuus ja ohjauksen tarve, joten näiden suhdetta voisi olla mielenkiintoista tutkia.

LÄHTEET

- Erkkilä, M., & Hämäläinen, I. (2022). *Korkeakouluopiskelijoiden tuen tarpeet ja korkeakoulujen rooli opiskelijahyvinvoinnin edistäjänä. "Kahdenkeskisissä keskusteluissa hyväksyväällä läsnäololla on suuri merkitys, siinäkin voi välittyä viesti: nyt ei tarvitse suorittaa"*. [Pro-gradu tutkielma, Tampereen yliopisto].
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202206075548>
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2022). *Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. [2. painos]. Helsinki: Gaudeamus.
- Kaartinen, R. (2015). *Mistä ja millaisiin asioihin apua yliopistossa oikein saa? – Generalistialojen opiskelijoiden kokemuksia yliopisto- opiskelusta ja ohjauksesta*. [Pro-gradu tutkielma, Jyväskylän yliopisto].
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201512043908>
- Kallio, A. Litterointi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/litterointi/> Viitattu 7.12.2023
- Kangasniemi, M. & Murtonen, M. (2017). *Yliopisto toimijoiden näkemyksiä vastuullisen yliopisto-opiskelijan taidoista*. Yliopistopedagogiikka. VOL. 24. Nro1. https://yliopistopedagogiikka.files.wordpress.com/2017/07/kangasniemi-murtonen_press.pdf

- Lairio, M., Penttinen, L. & Penttilä, M. (2007). Akateeminen urasuunnittelu ja työelämään siirtyminen. Teoksessa Lairio, M., Penttilä, M., Penttinen, L., Rekola, H., Korhonen, V, Puukari, S., & Taajamo, M. (toim.), *Opiskelijalähtöinen ohjaus yliopistossa*. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Mentor ry. (2013) *Valinnaiset opinnot*. Luettu 10.11.2023
<https://mentorblogi.wordpress.com/opiskelijalle/valinnaisaineet/>
- Mattila, R. (2023, 5. toukokuuta) *Nuorten mielenterveys on kriisissä | Helsingin yliopisto*. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/alumnit/nuorten-mielenterveys-kriisissa>
- Mikkonen, J., Eriksson, I. & Jyry, P. (2003). Mitä on opintojen ohjaus yliopistossa? (toim.) Eriksson, I. & Mikkonen, J. (2003). *Opiskelun ohjaus yliopistossa*. Edita.
- Rouhelo, A. (2009). Akateemisten generalistien urapolut. *Työelämän tutkimus*, 7(3), Article 3.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). *KvaliMOTV - Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/kvali/L6_3_3.html (Viitattu 12.10.2023.)
- Salmela-Aro, K. & Peltonen, M. (2020, 17. joulukuuta). *Yliopisto-opiskelijoiden hyvinvointi jatkaa laskua*. Helsingin yliopisto.
<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/opetus/yliopisto-opiskelijoiden-hyvinvointi-jatkaa-laskua>
- Sorajoki, E. (2023). *Kasvatustieteen opiskelijoiden näkemyksiä uraohjauksesta ja kehittämisehdotuksia uraohjauspalveluihin*. [Pro-gradu tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202306163901>
- Specia (n.d.) *Kasvatustieteilijät työelämässä*. <https://specia.fi/wp-content/uploads/2022/08/specia-kasvatustieteilijat-tyoelamassa.pdf>

- Suonpää, A. & Yli-Tolppa, O. (2022). *Tampereen yliopiston varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijoiden kokemuksia opintojen ohjauksesta* [Kandidaatintutkielma, Tampereen yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202204113166>
- Tampereen yliopisto 2023b, *Elinikäinen oppiminen ja kasvatus, Kasvatustieteiden koulutus*. Tampereen korkeakouluuyhteisö. Luettu 30.10.2023
<https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/elinikainen-oppiminen-ja-kasvatus-kasvatustieteiden-koulutus>
- Tampereen yliopisto 2023a, *Ohjaustahot ja yhteistiedot*. Tampereen korkeakouluuyhteisö. Luettu 20.11.2023
<https://www.tuni.fi/fi/opiskelijan-opas/kasikirja/uni/opintojen-suunnittelu-ja-ohjaus-0/ohjauksen-ja-neuvonnan-palvelut-yhteystiedot/ohjaustahot-ja-yhteystiedot>
- Tapanila, K. (2020). Akateemisen työn merkityksellisyys ja yliopiston muuttuvat vaatimukset. *Aikuiskasvatus*, 40(1), 36–51. <https://doi.org/10.33336/aik.91046>
- Tuononen, T., Kangas, T., Carver, E., & Parpala, A. (2019). Yliopisto-opintojen anti viisi vuotta valmistumisen jälkeen – Tukivatko yliopisto-opinnot työelämätaitojen kehittymistä työuran näkökulmasta? *Yliopistopedagogiikka*, 26(1).
<https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2019/02/08/yliopisto-opintojen-anti-tyoelamataitojen-kehittyminen/>
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Tammi.
- Vaalimaa, H. (2021). *Kiinnittyminen yksilöllisenä ja yhteisenä prosessina sekä kiinnittymisen linkittyminen opinto-ohjaukseen*. [Pro-gradu tutkielma, Tampereen yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202104153009>

Vehviläinen, S. (2014). *Ohjaustyön opas: Yhteistyössä kohti toimijuutta*.

Gaudeamus.

Viljanen, J. (2005). *Opiskelua ja ohjausta: Opintojen ohjaus ja opiskeluun*

sitoutuminen ja integroituminen Tampereen yliopistossa.

Yliopiston toimijoiden näkemyksiä vastuullisen yliopisto-opiskelijan taidoista. (2017, heinäkuuta 7). *Yliopistopedagogiikka*.

<https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2017/07/07/yliopiston-toimijoiden-nakemyksia-vastuullisen-yliopisto-opiskelijan-taidoista/>

Yliopisto-opiskelijoiden hyvinvointi jatkaa laskua | Helsingin yliopisto. (2020,

joulukuuta 17). <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/opetus/yliopisto-opiskelijoiden-hyvinvointi-jatkaa-laskua>

Erkkilä, M., & Hämäläinen, I. (2022). *Korkeakouluopiskelijoiden tuen tarpeet ja*

korkeakoulujen rooli opiskelijahyvinvoinnin edistäjänä. "Kahdenkeskisissä keskusteluissa hyväksyväällä läsnäololla on suuri merkitys, siinäkin voi välittyä

viesti: nyt ei tarvitse suorittaa". [Pro-gradu tutkielma, Tampereen yliopisto].

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202206075548>